

Mari Rege, Professor i samfunnsøkonomi og leder i Synapse lab

Hvordan håndtere usikkerhet om et tiltak faktisk vil virke?

DFØ Årskonferansen – en bedre stat 2025

Universitetet
i Stavanger

Instruks om utredning av statlige tiltak (utredningsinstruksen)

Kapittel 2. Krav til innholdet i beslutningsgrunnlaget

2-1 Minimumskrav til utredning

En utredning skal besvare følgende spørsmål:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
2. Hvilke tiltak er relevante?
3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?
6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Utredningen skal omfatte virkninger for enkeltpersoner, privat og offentlig næringsvirksomhet, statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning og andre berørte.

Instruks om utredning av statlige tiltak (utredningsinstruksen)

Kapittel 2. Krav til innholdet i beslutningsgrunnlaget

2-1 Minimumskrav til utredning

En utredning skal besvare følgende spørsmål:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
2. Hvilke tiltak er relevante?
3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?
6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Utredningen skal omfatte virkninger for enkeltpersoner, privat og offentlig næringsvirksomhet, statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning og andre berørte.

Eksempler på usikkert kunnskapsgrunnlag

- Teori
- Dokumentasjon av samvariasjon, men ikke årsakssammenheng
- Dokumentasjon av årsakssammenheng, men fra en annen kontekst
- Dokumentasjon av positiv utvikling i et begrenset utvalg uten sammenligningsgruppe

Systematisk utprøving i eksperimentell design

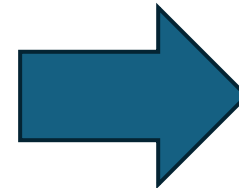
Gir kunnskap om tiltaket faktisk virker, og hvem det virker for

Unngår å bruke ressurser på noe som ikke virker uten at vi noen gang får vite det

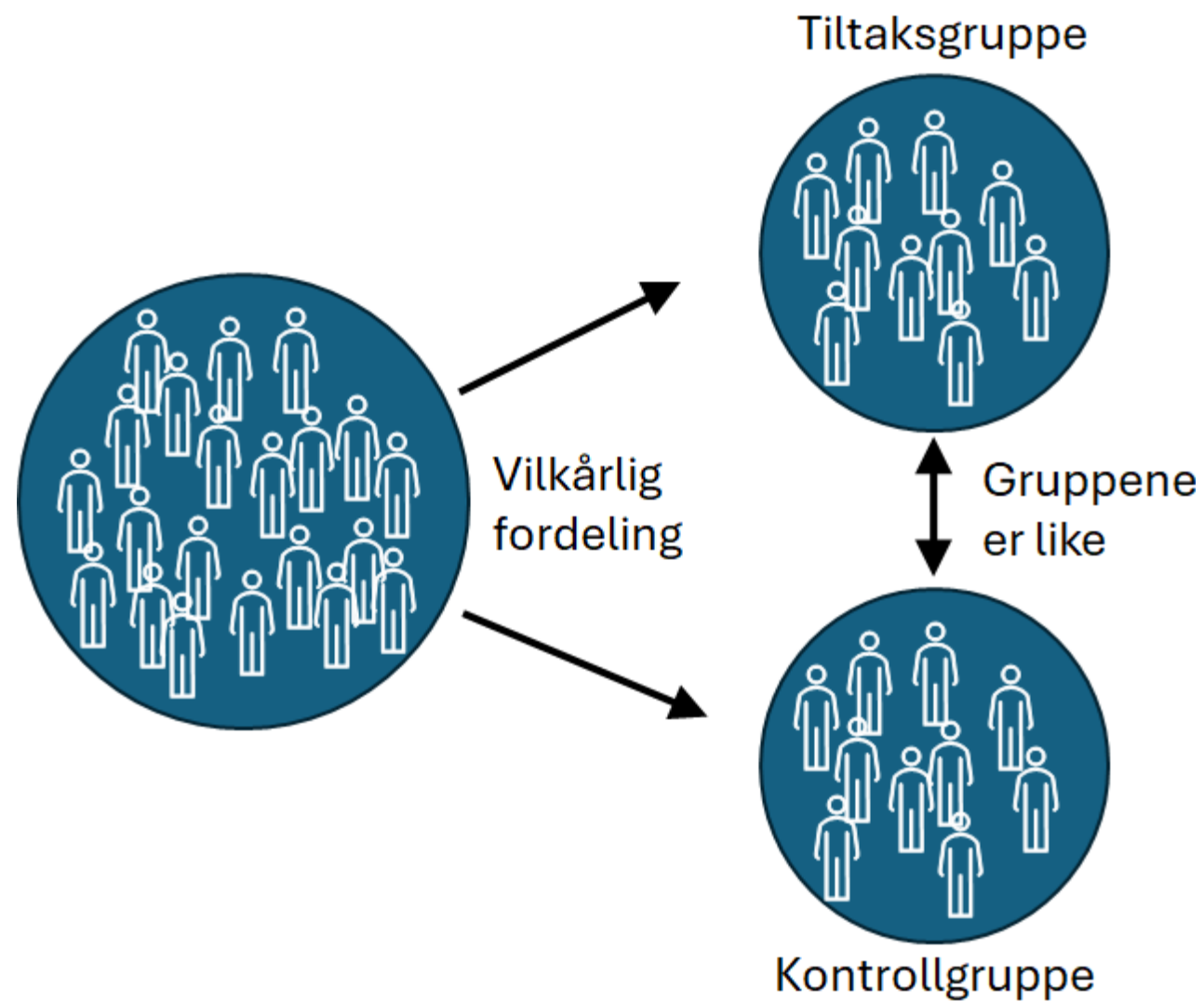

Reduserer muligheten for at tiltak som faktisk virker blir reversert ved neste politiske skifte

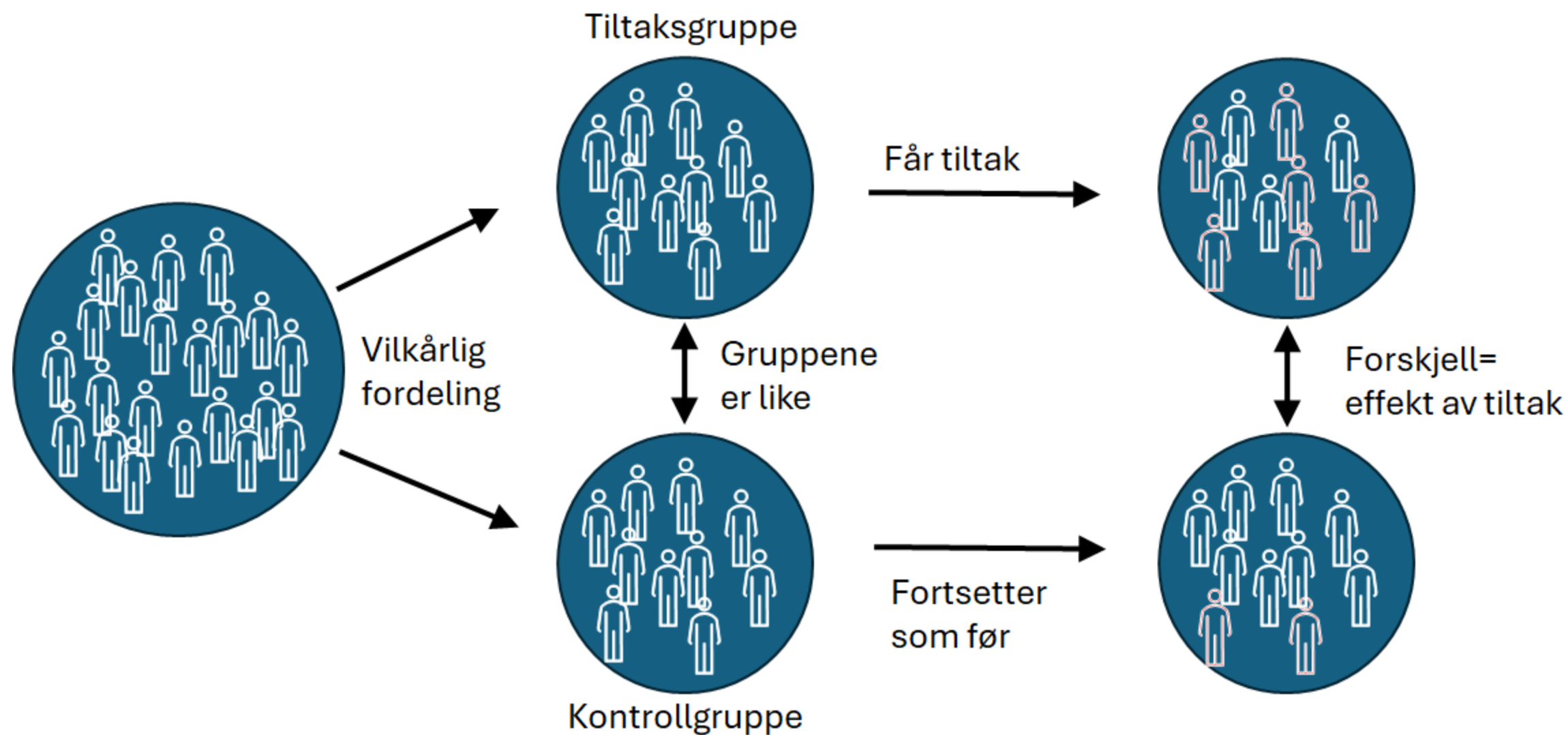

En lærende
forvaltning

Hva er et randomisert forsøk?

Hva er et randomisert forsøk?

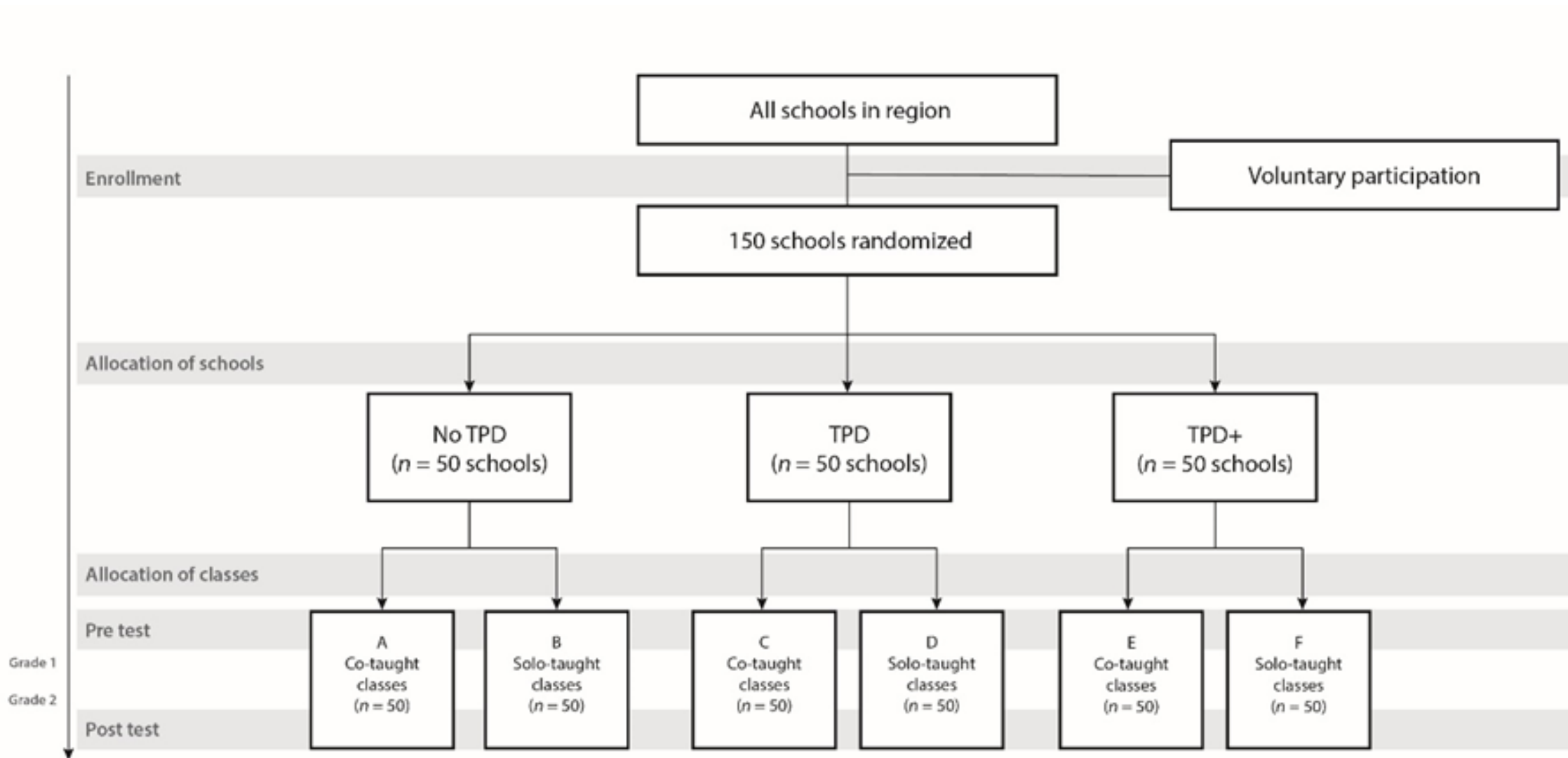
Et eksempel

Realizing the Opportunities for Co-teaching via Teacher Professional Development: Evidence from a Randomized Controlled Trial

Oddny Solheim, Venke Furre Haaland, Erin
McTigue, Mari Rege

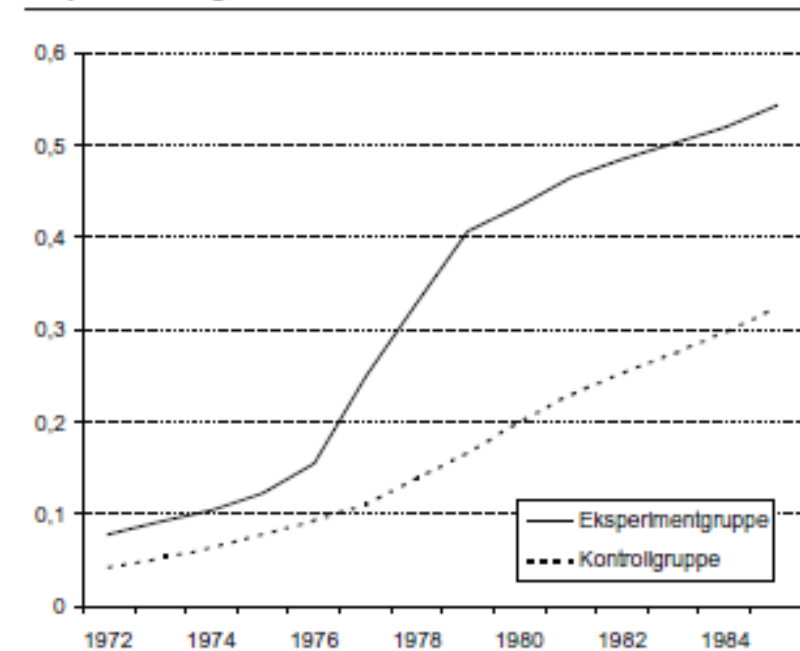
Forskningsdesign

Andre kontrafaktiske metoder

- Forskjeller-i-forskjeller-metoden sammenligner endringer i tiltaksgruppen (forskjell 1) med endringer i kontrollgruppen (forskjell 2).
- Under forutsetning om at endringene i de to gruppene ville vært like uten tiltaket, vil denne metoden identifisere en årsakssammenheng.

Figur 2. Barnehagedekning 1972-1985 for barn 3 til 6 år i eksperiment- og kontrollkommuner¹

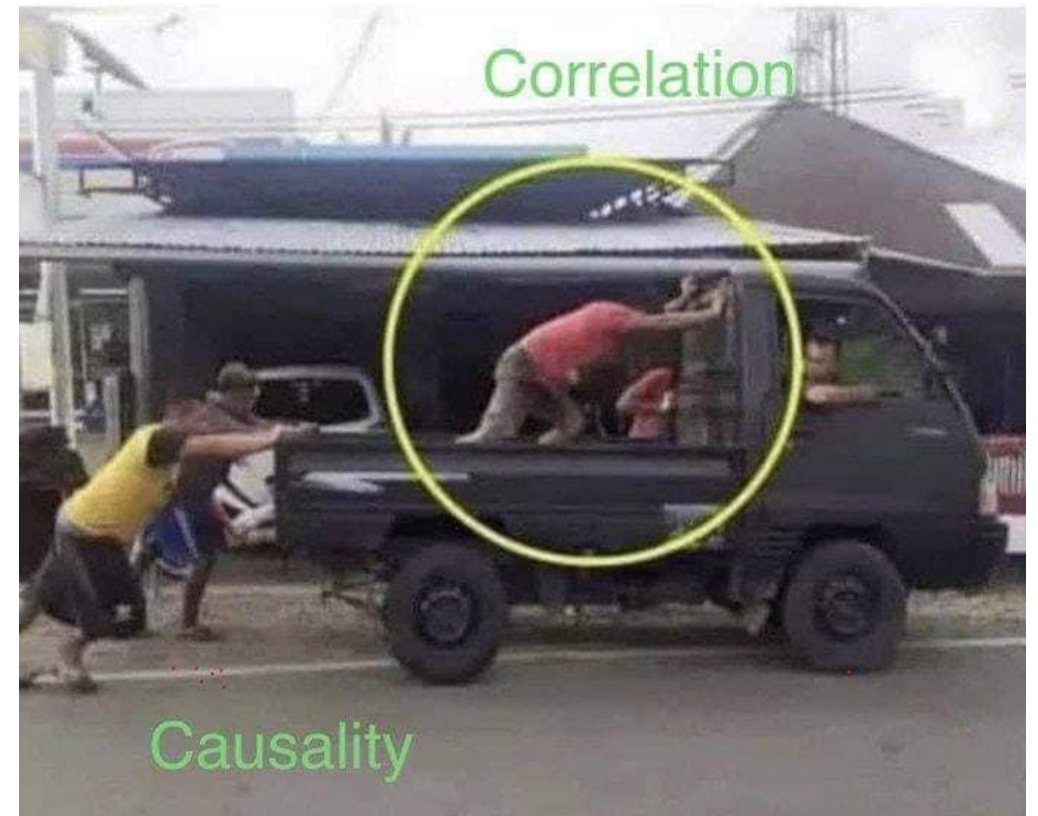

¹ Kommuner i eksperimentgruppen (kontrollgruppen) har vekst over (under) medianen i barnehagedekning mellom 1976 og 1979.

Kilde: Havnas og Mogstad (2009a)

Før- og etter-sammenligning har begrenset verdi

- Gir ingen informasjon om den kontrafaktiske tilstanden
- Mye kan ha skjedd samtidig som tiltaket ble innført, men det kan man ikke kontrollere for
- Eksempel: evalueringer av seksårsreformen

Utfordringer med RCT

- Ikke egnet i situasjoner der
 - randomisering ikke er mulig
 - det kan være smitteeffekter
 - kontrollgruppen vil iverksette kompensierende tiltak
- Ofte en utfordring at tiltaksgruppen ikke følger tiltaket som foreskrevet
- Kan ha begrenset ekstern validitet
- Gir ikke nødvendigvis kunnskap om mekanismene

Utviklinger med RCT

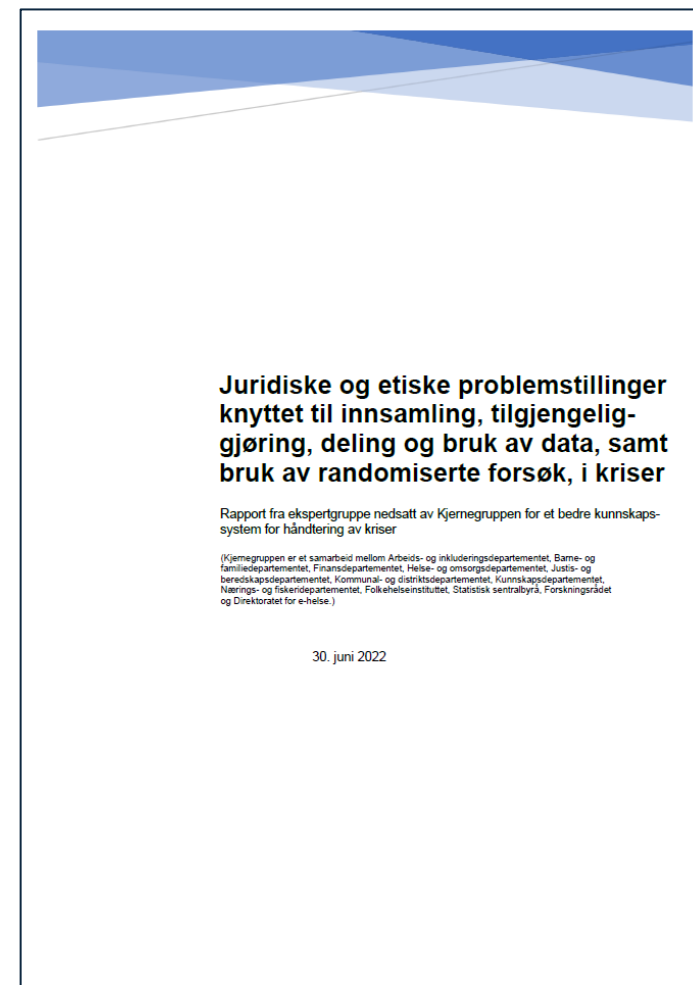
Kan ofte løses med:

- Nøye gjennomtenkt design
- Grundig forankring, oppfølging og måling av implementering
- RCT suppleres med andre kvantitative og kvalitative analyser i mixed-methods tilnærminger

Barrierer I: Ethiske og juridiske

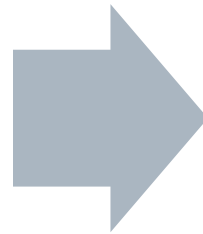
- I et randomisert forsøk får noen et tiltak mens andre ikke får det – *en villet forskjellsbehandling*
- Det skal være helt tilfeldig hvem som får tiltaket
- Dette åpner for etiske og juridiske problemstillinger

All forskjellsbehandling i forvaltningen må ha en saklig grunn, være nødvendig for å oppnå formålet og ikke være uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles

Vanlig bekymring: Problematisk at ikke alle får et tiltak som man tror har stor verdi

Equipose prinsippet: Så sant det er usikkert om tiltaket virker, så er det etisk forsvarlig å gjennomføre forsøket

Dersom underveisundersøkelser viser betydelig positiv verdi, kreves en ny etisk vurdering av om alle bør få tilbud om tiltaket

Barrierer II: Politiske

- Kartlegging viser at selv om de fleste direktoratene har erfaring med utprøvinger, er det svært begrenset i omfang
- I tillegg til etiske og juridiske barrierer, peker den også på politiske barrierer:

«Politiske utfordringer inkluderer beslutningstagernes ønske om å utvise handlekraft, som ikke gir tid og rom for grundige effektevalueringer før et virkemiddel iverksettes i stor skala» (s. 7).

RAPPORT

2023

Randomiserte og kvasiekperimentelle studier i den statlige forvaltningen: en kartlegging

Mulig å bryte ned politiske barrierer

- Ny studie tyder på at velgere er positive til eksperimentering,
- og når politikere lærte at velgere er positive, ble de selv også mer positive til eksperimentering

WHO'S AFRAID OF POLICY EXPERIMENTS?*

Robert Dur, Arjan Non, Paul Protting and Benedetta Ricci

In many public policy areas, randomised policy experiments can greatly contribute to our knowledge of the effects of policies and can thus help to improve public policy. However, policy experiments are not very common. This paper studies whether a lack of appreciation for policy experiments among voters may be the reason for this. Collecting survey data representative of the Dutch electorate, we find clear evidence contradicting this view. Voters strongly support policy experimentation and particularly so when they do not hold a strong opinion about the policy. In a subsequent survey experiment among a selected group of Dutch politicians, we find that politicians conform their expressed opinion about policy experiments to what we tell them the actual opinion of voters is.

The effects of public policies are often uncertain. Think, for instance, of a new training program for the unemployed, an advanced policing strategy to fight crime or an innovative anti-discrimination policy. Not only *ex ante*, but also *ex post*, it is commonly hard to tell what the effects of such policies are. A randomised policy experiment can be very helpful in these cases. By implementing a policy for a randomly chosen subset of units only (e.g., a random subset of individuals, regions or firms), we can observe the counterfactual outcome by looking at the control group units, and compare it with the outcome for the treated units, resulting in an unbiased estimate of the effect of the policy.¹

Despite the potential power of policy experiments, they are not yet very common in practice—or at least not as common as they could be. Indeed, as Heffetz and List (2021) noted, ‘governments around the world still routinely oppose controlled trials of public policies’ (p.1). One possible reason is that voters do not appreciate policy experiments and, consequently, politicians hesitate

* Corresponding author: Robert Dur, Department of Economics, Erasmus University Rotterdam, Burgemeester Oudlaan 50, Rotterdam, The Netherlands. Email: dur@ese.eur.nl

This paper was received on 21 December 2023 and accepted on 11 October 2024. The Editor was Sule Alan.

The data and codes for this paper are available on the Journal repository. They were checked for their ability to reproduce the results presented in the paper. The replication package for this paper is available at the following address: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13903681>.

We gratefully acknowledge comments and suggestions by the Co-Editor and three reviewers. We also benefited from feedback provided by seminar audiences at King's College London, Erasmus University Rotterdam, the University of Stavanger, the University of Innsbruck, the University of Zurich, IMT Institute for Advanced Studies Lucca, the Dutch Ministry of Finance, the Netherlands Authority for the Financial Markets and participants of the 6th Stavanger Behavioral Economics and Finance Workshop, the workshop Field Days: Experiments Outside the Laboratory 2022 in Cologne, the KVS New Paper Sessions 2023 in The Hague, the Advances with Field Experiments Conference 2023 in Chicago and the 2nd Workshop on Field Experiments in Economics and Business in Düsseldorf. We also thank Mareen Bastiaans, Anne Boring, Josse Delfgaauw, Peter John, Sacha Kapoor, Jori Korpershoek, Davide Pace, Sandra Philippen, Uri Simonsohn, Dana Sisak, Joël van der Weele, Caroline Wehner and Hide-Fumi Yokoo for helpful comments on an earlier draft of this paper. The voter survey data used in this paper were collected by Centerdata's LISS Panel, following an ODISSEI LISS Grant awarded to us in 2020. The data can be accessed at https://www.dataarchive.lissdata.nl/study_units/view/1247. The data from the survey experiment among politicians are available on the Journal repository. The survey experiment is registered in the AEA RCT Registry (AEARCTR-0009142) and received approval from the Erasmus School of Economics IRB-Experimental (ETH2122-0500).

¹ For a policy experiment to deliver unbiased and precise effect estimates, certain conditions need to be met, including that the experiment is of sufficient size, that the experimental sample is representative, that the measurement of relevant outcomes is sufficiently precise and comprehensive and that the outcomes of the units are independent (no contamination). See, e.g., Glennerster and Takavarasha (2013).

Målet må være en lærende forvaltning

Selv når forvaltningen har et godt teoretisk og empirisk grunnlag som tyder på at et tiltak vil virke, er det ofte stor usikkerhet

Da kan en full utrulling bli dyrt!

- Bruker midler på tiltak som ikke virker, men vet det ikke
- Avvikler tiltak som virker (nye politikere med nye ideer), men vet det ikke

Behov for en lærende forvaltning som tester ut tiltak før de rulleres ut for fullt

Instruks om utredning av statlige tiltak (utredningsinstruksen)

Kapittel 2. Krav til innholdet i beslutningsgrunnlaget

2-1 Minimumskrav til utredning

En utredning skal besvare følgende spørsmål:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
2. Hvilke tiltak er relevante?
3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?
6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Utredningen skal omfatte virkninger for enkeltpersoner, privat og offentlig næringsvirksomhet, statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning og andre berørte.

Instruks om utredning av statlige tiltak (utredningsinstruksen)

Kapittel 2. Krav til innholdet i beslutningsgrunnlaget

2-1 Minimumskrav til utredning

En utredning skal besvare følgende spørsmål:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
2. Hvilke tiltak er relevante?
3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?
6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?
7. Kan og bør tiltaket prøves ut før en fullskala gjennomføring?

fylkeskommuner og kommuner, forvaltning og andre berørte.

Takk for meg!

